Baština Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

# RADOVI LXXXVIII, knj. 25.

**Rezaković, Džemal**

**1991**

Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

https://bastina.anubih.ba/items/3bff7ae5-1a58-4336-9010-7be80dd2e58a

Preuzeto s Baštine Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

https://bastina.anubih.ba/

AKADEMIJA NAUKA I UMJETNOSTI
BOSNE I HERCEGOVINE

# RADOVI

KNJIGA LXXXVIII

## Odjeljenje medicinskih nauka
## Knjiga 25

Redakcioni odbor
Jela Grujić-Vasić, Džemal Rezaković,
Dragomir Stanković

Urednik
Džemal Rezaković,
redovni član Akademije nauka i umjetnosti
Bosne i Hercegovine

UDC 615/.617:502(082) YU ISSN 0350-0071

SARAJEVO 1991

# UVODNE NAPOMENE O KVALITETU LIJEKOVA

JELA GRUJIĆ-VASIĆ

U okviru ciljeva *Zdravlje za sve do 2000. godine* i jugoslavenske strategije za postizanje ovih ciljeva, posebno onih koji su u vezi sa kvalitetom zdravstvenih usluga, u Sarajevu je održano više značajnih kolokvija i javnih skupova od kojih će se ovom prilikom navesti najvažniji a to su:

— *Konferencija u obezbjeđivanju kvaliteta zdravstvenih usluga,* organizator: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Međuakademijski odbor za organizaciju zaštite zdravlja, Sarajevo, 22. maj 1986;

— *I kolokvij zdravstvene zaštite u Jugoslaviji do 2000. godine,* Sarajevo — Igman, 1—8. IX 1985, organizatori: Savezni komitet za rad, zdravstvo i socijalnu zaštitu, Beograd; Institut za socijalnu medicinu i organizaciju zdravstvene zaštite, Sarajevo; Savezni zavod za zdravstvenu zaštitu Beograd; Savez zajednica zdravstvene zaštite Jugoslavije, Beograd;

— *Stručni sastanak koordinatora Jugoslavenske strategije i ciljeva zdravlje za sve do 2000. godine,* Sarajevo, 30—31. 01. 1987. g., organizator: Institut za socijalnu medicinu i organizaciju zdravstvene zaštite Sarajevo.

U materijalima Evropskog ureda SZO: *Principi obezbjeđenja kvaliteta zdravstvenih usluga* kao jedan od zaključaka navodi se da postoje mogućnosti za poboljšanje kvaliteta usluga na svim organizacijskim nivoima zdravstvene zaštite, počevši od individualne interakcije između pacijenta i onog koji pruža uslugu pa kroz sve jedinice ustanova i regiona u zemlji. Imajući u vidu značaj kvaliteta zdravstvenih usluga kao i značaj njihove kontrole, kojoj je SZO posvetila posebnu pažnju u 1989. godini, a prateći i situaciju zdravstva u BiH, mi smo se danas u ovoj kući sastali da kažemo nešto i o kvaliteti usluga i njihovoj kontroli, i to o onom dijelu zdravstvenih usluga koje se odnose na kontrolu kvaliteta lijekova.

---

Dio uvodnog izlaganja na javnom sastanku Odjeljenja medicinskih nauka *Dobivanje kvalitetnog lijeka.*

Treba napomenuti da je ovo prvi javni skup u ANUBiH koji kao glavnu temu obrađuje oblast koja je od interesa za sve grane farmacije, a posebno za one koje su vezane za kontrolu lijeka i kvalitet usluga u farmaciji kao dijelu zdravstvene zaštite.

Kada se govori o kvalitetu i kontroli kvaliteta lijekova, mora se posmatrati cjelokupan rad farmaceutske struke, jer svaki dio rada u farmaceutskoj djelatnosti utiče na kvalitet lijeka. Opšte je poznato da zdravstvene djelatnosti mogu dati kvalitetne usluge samo ako ispunjavaju određene uslove. Nabrojiće se neki od njih: resursi, dobra organizacija i pravne regulative, ozbiljan i profesionalan pristup u bilo kojoj fazi rada i kvalitetan stručni kadar. Sve ovo vrijedi i za farmaceutsku djelatnost i bez dobrog kadra nije moguće dati kvalitetnu uslugu. Ovdje će se samo navesti kadrovska situacija u farmaceutskoj službi: u Jugoslaviji je u 1971. bilo zaposleno 3.829 farmaceuta. U narednim godinama broj zaposlenih farmaceuta se povećava:

— 1976. zaposleno je 4.574;
— 1980. zaposleno je 5.174;
— 1986. zaposleno je 6.145 farmaceuta.

Godišnja stopa zapošljavanja farmaceuta u zadnjih 15 godina iznosi oko 4%. Naizgled zadovoljavajuća, ova stopa je niža nego kod svih drugih zdravstvenih profila.

U 1986. kretanje broj zaposlenih farmaceuta u odnosu na broj stanovništva predstavljeno je u narednoj tabeli.

Tabela 1. KRETANJE BROJA FARMACEUTA U ODNOSU NA STANOVNIŠTVO 1986. GOD.

| Teritorija | Broj stanovnika u 000 | Broj farmaceuta | Opterećenost (broj stanovnika) | Obezbijeđen. na 10 000 stanovnika stopa |
|---|---|---|---|---|
| Jugoslavija | 22425 | 6145 | 3650 | 2,74 |
| BiH | 4125 | 670 | 6155 | 1,62 |
| Crna Gora | 584 | 115 | 5078 | 1,97 |
| Hrvatska | 4601 | 1820 | 2528 | 3,95 |
| Makedonija | 1909 | 318 | 6003 | 1,66 |
| Slovenija | 1892 | 855 | 2213 | 4,52 |
| Srbija | 9314 | 2368 | 3933 | 2,54 |
| SRS van SAP | 5694 | 1712 | 3326 | 3,01 |
| SAP Kosovo | 1584 | 95 | 16674 | 0,60 |
| SAP Vojvodina | 2035 | 561 | 3627 | 2,76 |

Sada je situacija u Bosni i Hercegovini nešto bolja.

Po pitanju specijalističkog kadra u 1986. godini, registrirano je svega 473 specijalista, što predstavlja 7,7% od ukupnog broja farmaceuta. Od specijalnosti najviše je zastupljena biohemija (311 ili 65%). Ostale specijalnosti predstavljene su u tabeli 2.

Tabela 2. BROJ SPECIJALISTA U 1986. GODINI

| Specijalisti | Broj |
|---|---|
| Ispitivanje lijekova | 51 |
| Biohemija | 311 |
| Toksikologija | 14 |
| Sanitarna hemija | 23 |
| Ispitivanje ljekovitog bilja | 12 |
| Ostali | 62 |
| Ukupno | 473 |

Mora se napomenuti da je za dobar i kvalitetan rad u farmaciji, kao i za dobru kontrolu ovog rada, potrebna kontinuirana postdiplomska nadgradnja. Od farmaceuta se traži da rade na principima savremene zdravstvene zaštite i savremene farmakoterapije. Neoboriva je tvrdnja da svaki farmaceut koji ne obnavlja i ne osvježava svoje znanje poslije pet godina nije u stanju da ide ukorak sa savremenom farmaceutskom naukom, a poslije deset godina praktično je izgubljen za savremenu zdravstvenu zaštitu po pitanju mogućnosti da se ponovo rehabilituje. Imajući u vidu značaj koji ima stručni kadar u obavljanju kvalitetnih usluga, paralelno sa pažnjom koja se poklanja resursima treba u istoj mjeri pokloniti pažnju dodiplomskom i posdiplomskom uzdizanju kadrova, jer u protivnom oni neće moći da odgovore onim zahtjevima koje pred njih postavlja savremena kvalitetna zdravstvena zaštita.

Napomena: Brojčani podaci uzeti su iz materijala *Tematska konferencija: obrazovanje i usavršavanje kadrova farmaceutskih delatnosti*, Beograd 1988, organizator: Savez Farmaceutskih društava Jugoslavije, Savez zdravstvenih radnika Jugoslavije, Društvo farmaceutskih tehničara u saradnji sa Saveznom konferencijom Saveza socijalističkog naroda Jugoslavije i Saveznim većem sindikata Jugoslavije.